

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. Теменужка Каролова Хроми-Жигалова, Доктор по икономика

член на научното жури, съгласно Заповед № 434 от 28.06.2021 г.

на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър”

на дисертационен труд на ВАСИЛ ФЕДЕВ ПАВЛОВ за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”, професионално направление 3.7. Администрация и управление, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

Тема на дисертационния труд: “Алтернативи за управление на конфликти в променяща се бизнес среда”

Настоящото становище е изготвено в съответствие със Закона за развитие на академичния състав на РБ, Правилника за приложение на ЗРАСРБ и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър”.

I. Обща характеристика на труда

Дисертационният труд с обем от 227 страници се състои от увод, изложение в три глави, заключение, списък на използваната литература, справка за научните приноси, декларация за оригиналност и приложения. Съдържанието на разделите е разпределено в отделни параграфи. Основният текст съдържа 20 таблици и 15 фигури и 20 диаграми. Списъкът на използваната литература се състои от 185 бр. заглавия на български, руски и английски език.

Актуалността на темата. Актуалността на представената разработка се определя от значението и предизвикателствата при управление на организационните конфликти в променяща се съвременна бизнес среда и своевременното им диагностициране, подобряване на комуникацията и прилагане на подходящи алтернативни методи на управление.

Представеният труд е изграден изцяло върху собствени проучвания и покрива изискванията за дисертационен труд за «Доктор».

Дисертационният труд е написан на добро научно ниво с използване на логически обвързан стил на изложение.

II. Структура на дисертационния труд.

Тематана дисертацията е ясно формулирана и е в хармонична връзка с докторската теза. Общата логика на изложението е съобразена с формулираната хипотеза и целите на изследването и е структурирана в 3 глави. Дисертацията се отличава със задълбоченост на извършеното проучване, вникване в същността на изследваните проблеми, основно проучване на релевантните практики и литература по анализираната тематична област. Изследователската логика на автора води до изграждане на добра структура на дисертацията. Спазен е класическия/традиционния подход при написване на подобен род трудове – изясняване теоретическите постановки по темата, на второ място - представяне различните модели и класификации, а на трето място се прави собственото проучване като се анализират данните и се разкриват възможности и предложения за усъвършенстване на процесите.

Въведението съдържа необходимите пояснения за актуалността, за мотивите на докторанта да се насочи към съответната проблематика, за обекта, предмета, тезата, целта, задачите и методологията.

Първа и втора глава (раздели) имат концептуално-теоретичен характер и са посветени на предмета на изследването. В тях докторантът демонстрира висока теоретична подготвеност, което е едно от изискванията към тази образователна и научна степен. *Първа глава* на дисертационния труд е структурирана в три параграфа, има подчертан теоретичен характер и е посветена на изследване и анализ на основни теоретични постановки за конфликтите и тяхната причинно-следствена връзка. Изяснени са понятията „конфликт“ и „организационен конфликт“. Обобщени и синтезирани са концепциите за съдържателните

характеристики и класификацията на конфликта, както и на структурните му компоненти и динамика на развитието в организационен контекст. Изяснен е понятийния апарат, представени са специфичните проявления на конфликта в организациите. Обяснен е теоретичния интерес и към конфликтите като организационно и социално явление, като е подчертано значението им за ефективното управление на организациите като социални системи. *Във Втора глава* проучването е насочено към изследване на явлението „бизнес среда“, чиято идентификация е възможна чрез неговата конкретизация, т.е. бизнес средата е многопластово, сложно множество от взаимнообвързани сили и разглеждани изолирано една от друга. В логическа последователност са изведени конфликтните предпоставки, което дава възможност за оценка на конфликтните потенциали на бизнес средата. Направен е обстоен теоретичен преглед на методите и инструментите за управление на организационни конфликти в променяща се среда. Представени са възможности за алтернативно управление на организационни конфликти без юридическа намеса. Аргументирана е необходимостта от намесата на ръководителя като трета страна в организационните конфликти. Интерес представлява и структурен модел на конфликтите (стр.59), периоди и етапи в динамиката на конфликта (стр.72) и пр.

В резултат на извършеното изследване по разглежданата тема и на основата на проучената научна литература и европейски практики, и получените от тях изводи, авторът предлага някои методологически и концептуални решения, систематизирано извеждане на понятийния апарат и представянето на специфичните проявления на управление на конфликтите. *Трета глава* от дисертационното изследване посветена на анализ на резултатите от проведено емпирично проучване. Формулирани са целта, задачите и методологията на изследването, като е осъществен

процес на оценяване и признаване на съответствията на предложения инструментариум за оценка на нивото на конфликтност в организациите. В резултат на проучването е направена оценка на нагласите и познанията на ръководителите за управление на организационни конфликти в променяща се бизнес среда. Предложен е „Концептуален модел за управление на конфликтите в организацията” (стр.197), който позволява проследяване появата и разгръщането на конфликтните процеси в дейността на организационната структура и своевременното предприемане на подходящи решения и мерки за тяхното управление.

Докторантът показва определена способност за целенасочен конструктивен анализ и синтез на теоретични идеи и концепции в областта на конфликтите, аргументирано да *откроява*, сполучливо да *адаптира* и обосновано да *изгражда* необходимите за дисертационното изследване логични конструкции. Положителен факт е, че трите глави завършват с изводи. Направените предложения за промени в управлението на конфликтите, същите имат характер на приложни приноси в дисертацията.

III. Приноси

Предметно-съдържателният анализ на дисертационния труд формира в мен убеждението, че в него са налице достатъчно доказателства за научно-приложни приноси. Включените в дисертацията характеристики на редица въпроси, а така също приетите методологически и концептуални решения представляват приноса на автора в развитието на научните знания за управление на конфликтите в съвременната бизнес-среда. Потвърждавам напълно отбелязаните **приноси**, които имат научно-теоретичен и приложен характер, оценени по значимост както следва :

Научни приноси:

1. Обогатени са теоретични постановки за конфликтите, техни причинно-следствени връзки и проявлението им в организациите. На тази база са очертани

основни положения на концепциите на организационните конфликти, които са подходящи за успешно управление от страна на ръководителите.

2. Изведени са конфликтни потенциали и специфични причини, предизвикващи организационни конфликти в променяща се бизнес среда.
3. Аргументирана е необходимостта от задълбочено изследване и изучаване на организационните конфликти, като е подчертано, че намирането на баланс между организационната ефективност и конструктивното разрешаване на възникващите конфликти, е възможно чрез избор на подходящ инструментариум и алтернативи за управлението им.

Научно-приложни приноси

1. Предложен е комплексен инструментариум за изследване и оценка на конфликтните потенциали на организациите в променяща се бизнес среда и на познанията на ръководители и служители за специфичните характеристики на конфликта и особеностите на неговото управление.
2. Разработен е Концептуален модел за управление на организационни конфликти в променяща се бизнес среда.
3. Обоснован е алгоритъм за избор на алтернативни методи при управлението на организационни конфликти, за намеса на ръководителя като трета страна.

IV. Препоръки и въпроси

Отчитайки обстоятелството че, дисертационният труд представлява сериозен опит за задълбочено изследване на проблемите, свързани с управление на конфликтите в променящата се бизнес среда, ще си позволя да посоча следните бележки и въпроси: *На първо място*, нарушена е тежестта на отделните части, например на втора глава. *На второ място*, не са достатъчно открити ситуационните фактори, влияещи върху намесата на ръководителя като трета страна. *Трето*, не са анализирани в достатъчна степен научните параметри на мениджмънта на конфликтите в стратегически аспект. *Въпрос*: Според докторанта, какъв инструментариум е приложим за управление на конфликтните потенциали на вътрешната бизнес среда?

Посочените критични бележки не намаляват достойнствата на предложения дисертационен труд.

V. Автореферат и публикации по дисертационния труд

Васил Федев Павлов има пет публикации в научни издания, две самостоятелни и три в съавторство с научния ръководител. Всички те са по

тематиката, обект на настоящата дисертация. Авторефератът отразява структурата, съдържанието и изследователските резултати на дисертацията. В него е приложена справка за основните приноси, съдържащи се в дисертационния труд.

VI. Заключение

Представеният дисертационен труд като формулировка на проблемите, като обем, цел, задачи, методология на изследването и постигнати резултати в конкретната област **отговаря на изискванията за самостоятелно научно произведение.**

В дисертационният си труд Васил Павлов изследва съвременна и обществено значима проблематика с актуално значение. Използвани са съвременни подходи и методи, адаптирани и обогатени с оглед на специфичните потребности на изследването. Считаю, че постигнатите от докторанта **научно-приложни резултати са с характер на оригинален принос**, с който се обогатяват съществуващите знания в изследваната област. Като имам предвид актуалността и значимостта на извършеното изследване с предложените конкретни решения за практиката и визираните приносни моменти, предлагам на почитаемите членове на Научното жури **да подкрепят присъждането на образователна и научна степен „Доктор“**, професионално направление „Администрация и управление“ **на Васил Федев Павлов.**

Подпис:/п./

Доц.д-р Теменужка Каролова Хроми-Жигалова

19.07. 2021 год.